

Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige
c/o Pirkko Sinkkonen
Tuvvägen 9, lgh 1205
136 39 Handen, Ruotsi

Asia: VN/13702/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansaneläkelain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto hallituksen esityksestä, 16.4. 2024, säästöistä

SEKL vastustaa hallituksen esitystä kansaneläkkeisiin kohdistuvista 16.4. 2024 säästöistä seuraavista syistä, samalla kun SEKL yhtyy Pohjola Nordenin antamaan lausuntoon. Mikäli esitys hyväksytään, SEKL esittää lausunnon lopussa parannusehdotuksen.

1. Lakiesitys on epäselvä

Esityksessä ehdotettu muutos kohdistuu niihin kansaneläkkeensaajiin, jotka kuuluvat sosiaaliturva-asetuksen soveltamisalaan. Kansaneläkkeet katsottaisiin sosiaaliturva-asetuksen mukaisiksi vähimmäisetuuksiksi. Sosiaaliturva-asetusta edeltävän EU-asetuksen 1408/71 on katsottu estävän muista jäsenvaltioista maksettujen eläketulojen huomioimisen kansaneläkkeessä, joten eläketulona on huomioitu laskennallinen Suomen työeläke. Tällainen laskentatapa on voinut olla henkilölle joko edullista tai epäedullista. Voimassa olevan sosiaaliturva-asetuksen liitemääräyksen perusteella muista maista maksetut työeläkkeet on huomioitu, mutta asumisperusteisia eläkkeitä ei. Tähän näkökulmaan on kuitenkin EU:n tuomioistuimien tehnyt muutoksen 22. helmikuuta 2024 tuomiossa ECLI:EU:C:2024:144, jossa todetaan, että vapaa liikkuvuus on niinkään luettava mukaan laskelmaperusteisiin. (Katso viimeinen kohta tästä lausunnosta.)

Hallituksen esityksen perusteluissa annetaan ymmärtää, että ”muutoksen johdosta Suomessa asuvan kansaneläkkeessä otettaisiin eläketuloina huomioon kansaneläkelain 22 §:ssä luetellut etuudet riippumatta siitä, kuuluko henkilö sosiaaliturva-asetuksen soveltamisalaan vai ei, mikä parantaisi henkilöiden yhdenvertaisuutta.”

Hallituksen esitys parantaa nähtävästi yhdenvertaisuutta Suomessa asuvien eläkeläisten kesken, huomioimatta lainkaan, että yksistään Ruotsissa asuu 18 015 (31. 12. 2023) suomalaista kansaneläkkeensaajaa, joilta ehdotus uhkaa lakkauttaa etuuden kokonaisuudessaan, vaikka he kuuluvat saman lain piiriin.

Tämä ei ole yhdenvertaisuuden parantamista, vaan heikentämistä ja SEKL:n näkemyksen mukaan kiellettyä syrjintää.

KHO 2016:80 päätöksen mukaan hallitus arvioi, ettei lakimuutos kuuluisi unionin ikään perustuvan syrjinnän kieltoa koskevan normiston soveltamisalaan.

SEKL ei usko, että näin voidaan sanoa tutkimatta tilannetta tarkemmin, koska KHO 2016:180 koski eläketulon lisäveroa – eli verotusta, eikä jo myönnetyn eläkkeen lakkauttamista.

Eläkkeen lakkautus ja verotus eivät ole sama oikeudellinen asia.

2. EU:n tuomio Ruotsin tapauksessa ei ole verrannollinen

Suomessa Kelan maksama takuueläke turvaa Suomessa asuvalle henkilölle vähimmäiseläkkeen. Ikääntyvällä voi olla oikeus takuueläkkeeseen, jos kaikki muut eläkkeet yhteensä jäävät tietyn tulorajan alle. Takuueläkelaki (20.8.2010/703) määrittelee 4 §, pääsäännön, jonka mukaan takuueläkettä voi saada Suomesta, jos 16 elinvuoden jälkeen on asunut maassa 3 vuotta. 7 § määrittelee, että takuueläkkeeseen on oikeus, jos on täyttänyt ikävaatimuksen ja saa vanhuuseläkettä Suomesta.

Ruotsi on lopettanut ruotsalaisen takuueläkkeen maksamisen ruotsalaisille ulkomailta asuville alkaen 2023. Suomessa on kuitenkin virheellisesti tulkittu se niin, että *kansaneläkkeen* (11.5.2007/568) maksaminen olisi lopetettu ulkomaille EU-tuomioistuimen luvalla. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on 7.12.2017 antamassaan tuomiossa todennut, että vuonna 1938 tai sen jälkeen syntyneiden takuueläke ja muuntoeläkkeen muodossa oleva takuueläke on luokiteltava EU-säädösten mukaiseksi *vähimmäisetuudeksi*. Vähimmäisetuuksia maksetaan vain niille, jotka asuvat siinä maassa, jossa etuus myönnetään, koska se lasketaan sosiaaliturvatueksi. Kyse on täydennysosuudesta, kun varsinainen eläke ei yllä tiettyyn rajaan.

Hallituksen ehdotus koskee kansaneläkettä eikä takuueläkettä (20.8.2010/703). Näin ollen ei voida vetää johtopäätöstä siitä, että EU-tuomioistuimen päätös on suoraan verrannollinen Suomen lainsäädäntöön. Lainsäätäjän on selkiytettävä eri maiden eläkejärjestelmien erot, jos niihin viitataan, varsinkin kun eri järjestelmistä käytetään samoja nimikkeitä.

3. Hallituksen ehdotus luo osalle kansaneläkelain piiriin kuuluvista suomalaisista taannehtivan oikeudellisen vaikutuksen

Lain mukaan Suomessa kansaneläkkeenä maksetaan vanhuuseläkettä ja työkyvyttömyyseläkettä. Yksittäiset päätökset kansaneläkkeestä laaditaan ja vahvistetaan Kansaneläkelaitoksessa (Kela), noudattaen hallintolain (434/2003) oikeusperiaatteita, kuten yhdenvertaisuus, tarkoitussidonnaisuus, puolueettomuus, suhteellisuus ja luottamuksensuoja. Yleisiä menettelyperiaatteita ovat erityisesti esteettömyysvaatimus, asianosaisen kuuleminen ja perusteluvollisuus. Nämä kaikki on säännelty lainsäädännöllä.

Länsimaisen oikeusperiaatteen mukaan taannehtivat lait on kielletty joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Myös Suomen primäärioikeudellisissa lähteissä, kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. artiklassa ja YK:n KP-sopimuksen 15. artiklassa kielletään taannehtiva lainsäädäntö. Suomen lain mukaan taannehtivuuden kieltäminen perustuu aina johonkin toiseen perusoikeuteen kuten yhdenvertaisuuteen, tai omaisuuden suojaan.

Hallituksen ehdotus lakimuutoksesta rikkoo taannehtivasti Kelan myöntämät ja tekemät eläkepäätökset sellaisenaan – kyse ei ole tasojen säätämisestä, vaan kokonaisen laillisen viranomaispäätöksen yksipuolisesta lakkauttamisesta. Näin ollen on kyse taannehtivasta säännöksestä, jolla perutaan yhden ryhmän oikeus samalla, kun toinen ryhmä saman lain puitteissa saa jatkaa saman viranomaispäätöksen pohjalta tehtyä eläkesopimustaan. Hallituksen esitys ja siihen liittyvät menettelyt rikkovat hallintolain mukaisesti eläkkeen piiriin kuuluvien ikäihmisten yhdenvertaisuutta sekä päätöksen suhteellisuutta suhteessa niihin yhteiskunnallisiin tavoitteisiin, joita hallitus talouspolitiikallaan yrittää saavuttaa. Esityksen saavuttama taloudellinen etu ei liene suhteellinen verrattuna siihen riskiin, joka voi syntyä esimerkiksi joukkokanteen muodossa tai eläkkeiden selvittelystä monien muiden maiden viranomaisten kanssa.

4. Hallituksen esitys sellaisenaan rikkoo nähtävästi korkeampaa oikeutta ja kansainvälisiä sopimuksia

Ikääntyneiden henkilöiden oikeuksien suojaaminen ja edistäminen ovat tärkeä osa perus- ja ihmisoikeuksien turvaamista. Iäkkäillä ihmisillä on oikeus osallisuuteen, arvokkaaseen elämään ja riittäviin palveluihin. Perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta ikäihminen on itse oikeuksiensa haltija, eikä vain toimintojen kohde.

Suomen valtio on hyväksynyt ja sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, jotka velvoittavat eri tavoin takaamaan ja vahvistamaan ikääntyneiden perus- ja ihmisoikeuksia.

1) YK

a) International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) eli kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (KP-sopimus)

b) International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR) eli taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (TSS-sopimus) ja TSS-sopimuksen valinnainen pöytäkirja

Valinnainen pöytäkirja antaa mahdollisuuden yksilövalitusten tekemisen YK:n TSS-oikeuksien komitealle, jos yksittäinen henkilö tai ryhmä katsoo sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksiaan. Suomen osalta sopimus tuli voimaan vuonna 1976 ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja vuonna 2014.

c) General comment No. 6: The Economic, Social and Cultural Rights of Older persons

Vuonna 1995 YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea hyväksyi TSS-sopimukseen liittyvän yleiskommentin nro 6 ikääntyneiden henkilöiden taloudellisista, sosiaalisista ja sivistyksellisistä oikeuksista.

d) TSS-sopimukseen liittyvän yleiskommentin nro 19 oikeudesta sosiaaliturvaan

Sopimusvaltioiden on yleiskommentin mukaan huolehdittava myös iäkkäiden ihmisten sosiaaliturvasta muun muassa eläkejärjestelmien ja ei-vakuutusperusteisten järjestelmien avulla.

e) Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD, eli vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimus 2016.

Niin kutsutussa vammaisyleissopimuksessa mainitaan erikseen sopimusvaltioiden velvoite järjestää palvelut, joilla pyritään minimoimaan ja estämään uusia vammoja, myös vanhusten keskuudessa, ja varmistaa vanhusten pääsy sosiaaliturvahjelmien ja köyhydenvähentämishjelmien piiriin.

Vammaissopimusta voidaan soveltaa ainakin osaan ikääntyneistä, jos he kuuluvat vammaissopimuksen 1 artiklan määrittämään soveltamisalaan, eli että heillä on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Ruotsissa asuu reilut 18 000 suomalaista kansaneläkkeensaajaa, joista moni kärsii esimerkiksi muisti- ja aistisairauksista, jotka täyttävät nämä kriteerit. Näin ollen kansaneläkkeen lakkauttaminen heiltä voitaisiin tulkita yllä olevan sitovan vammaissopimuksen rikkomiseksi. Vammaissopimuksen Suomen hyväksymän lisäpöytäkirjan pohjalta yksittäinen henkilö tai ryhmä katsoo sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksiaan.

f) UN Principles for Older Persons

YK:n yleiskokous hyväksyi vuonna 1991 YK:n ikääntyneitä henkilöitä koskevat periaatteet.

g) General Recommendation No. 27 on Older Women and Protection of Their Human Rights

Vuonna 2010 YK:n naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea (CEDAW-komitea) antoi suosituksen numero 27 ikääntyneiden naisten ihmisoikeuksien suojelusta.

Hallituksen esitys on ehdotuksen osiossa 4.2.1. kuvannut, miten EU:n sosiaaliturva-asetusta soveltavissa maissa asuvien kansaneläkkeiden maksun keskeyttäminen vaikuttaisi eniten ikääntyneisiin naisiin. Ero johtuu siitä, että valtaosa ulkomailla asuvista kansaneläkkeen saajista on vanhuuseläkettä saavia naisia. Esitys ei näin noudata YK:n suositusta, vaan olisi syrjivä Ruotsissa asuvia suomalaisnaisia kohtaan heikentäen heidän mahdollisuuksia ja taloutta.

h) Madrid International Plan of Action on Ageing and the Political Declaration, MIPAA, eli Madridin kansainvälinen ikääntymistä koskeva toimintaohjelma ja poliittinen julistus

Julistus hyväksyttiin YK:n ikääntymistä käsitelleessä maailmankokouksessa vuonna 2002. MIPAA keskittyy kolmeen teemaan, joita ovat ikäihmiset ja kehitys, ikäihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä ikääntyville mahdollisuuksia avaavat ja heitä tukevat ympäristöt.

i) Regional Implementation Strategy, RIS

YK:n Euroopan talouskomissio (UNECE) laati vuonna 2002 ikääntymisen alueellisen toimintastrategian (), joka sisältää kymmenen sitoumusta MIPAA:n toimeenpanemiseksi. UNECE:n Lissabonin ministerijulistuksessa vuonna 2017 korostettiin kolmea päämäärää, joita eurooppalaisten valtioiden on tavoiteltava vuoteen 2022 mennessä: ikääntyneiden ihmisten mahdollisuuksien tunnistamiseen, rohkaisemiseen työelämän pidentämiseen ja työkykyyn sekä arvokkaan vanhenemisen varmistamiseen.

j) UN Open–Ended Working Group on Ageing, OEWG

YK:n ikääntymistä koskeva avoin työryhmä aloitti toimintansa vuonna 2010. OEWG:n tehtävänä on arvioida kansainvälisiä rakenteita, tunnistaa mahdollisia aukkoja ikääntyneiden henkilöiden oikeuksien toteutumisen kannalta sekä arvioida tarvetta uusille instrumenteille ja toimille ikääntyneiden oikeuksien suojelemiseksi.

II) Suomea velvoittavat Euroopan neuvoston sopimukset

Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi, ECHR, eli Euroopan ihmisoikeussopimus

ECHR on korkeampaa oikeutta, joka menee kansaneläke- ja takuueläkelain edelle. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tilaston mukaan yli neljäsosa päätöksistä koskee maahanmuuttoa ja sosiaaliturvaa sisällyttäen myös eläkeoikeudet. Tuomioistuin luokitteli 2013 lähes puolet tapauksista (58/47,2 %) "sosiaalipoliittisiksi" kysymyksiksi, kun taas kaksi muuta suurta oikeudellista kysymystä olivat henkilöiden vapaa liikkuvuus (29/23,6 %) ja siirtotyöläisten sosiaaliturva (26/21,1 %).

(Age and Ageing, Older Europeans and the European Court of Justice, Volume 42, Issue 5, September 2013, Pages 604–608)

Ruotsissa asuvat suomalaiset eläkeläiset ovat lähinnä siirtolaistyöläisiä, miltä saralta on siis laaja oikeudellinen sitova praxis olemassa. SEKL haluaa myös muistuttaa siitä, että Suomesta heikon talouden ja köyhyyden takia lähteneet siirtolaistyöläiset, jotka sitten jäivät Ruotsiin, vähensivät Suomen yhteiskunnan taakkaa elättää tätä työttömien ryhmää. Tämä ryhmä ei ole siis ollut kustannus Suomen yhteiskunnalle.

Revised European Social Charter eli uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja

Uudistettu sosiaalinen peruskirja on ikääntyneiden oikeuksien kannalta poikkeuksellinen ja merkittävä sopimus, sillä sen artikla 23 takaa ikääntyneiden henkilöiden oikeuden sosiaaliseen suojeluun. Artikla velvoittaa sen ratifioineita sopimuspuolia turvaamaan ikääntyneille henkilöille heidän tarvitsemansa sosiaaliturvan, hoidon, huolenpidon ja mahdollisuuden osallistua yhteiskunnan eri toimintoihin sen täysivaltaisina jäseninä.

Sosiaalisen peruskirjan 23 artikla nimenomaisesti suojelee iäkkäiden oikeuksia ja edellyttää, että sopimusvaltiot ryhtyvät soveltuviin toimiin sen kattamilla alueilla.

Varmistaakseen, että ikääntyneiden henkilöiden oikeutta sosiaaliseen suojeluun voidaan käyttää tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan ja edistämään, joko suoraan tai yhteistyössä julkisten tai yksityisten järjestöjen kanssa, asianmukaisia toimia, joiden tarkoituksena on erityisesti:

i) tehdä ikääntyville henkilöille mahdolliseksi pysyä yhteiskunnan täysipainoisina jäseninä mahdollisimman pitkään

a. riittävien voimavarojen avulla, jotka mahdollistavat sen, että he voivat viettää tyydyttävää elämää ja osallistua aktiivisesti julkiseen, sosiaaliseen ja kulttuurielämään,

b. antamalla ikääntyneille henkilöille tietoa heidän käytettävissään olevista palveluista ja heidän mahdollisuuksistaan käyttää niitä,

ii) antaa ikääntyneille henkilöille mahdollisuus valita vapaasti elämäntapansa ja viettää itsenäistä elämää tutussa ympäristössään niin kauan kuin he itse haluavat ja ovat siihen kykeneviä.

a. huolehtimalla heidän tarpeitaan sekä terveydentilaansa vastaavien asuntojen tai riittävien asumisen tukipalvelujen saatavuudesta,

b. tarjoamalla heidän tilansa vaatimia terveydenhuolto- ja muita julkisia palveluja,

iii) taata laitoksissa asuville ikääntyneille henkilöille asianmukainen tuki, kunnioittaen heidän yksityisyyttään, ja mahdollisuus osallistua elinolosuhteitaan laitoksessa koskevaan päätöksentekoon.

Hallituksen esitys uudesta kansaneläkelaista osana ikääntyvien ihmisten sosiaaliturvaa ei vahvista turvaa Ruotsissa asuvalle kohderyhmälle, vaan romuttaa sen poistamalla perusturvan ja taloudellisen ennustettavuuden tältä ryhmältä. Oletus siitä, että suuri ryhmä suomalaisia hakeutuisi itse Ruotsin sosiaaliturvan piiriin vanhalla iällä, ilman apua tai kielitukea, ei ole asiallinen, eikä ole objektiivisesti ja asianmukaisesti perusteltu. Jos hallitus tämän esityksen puitteissa haluaa taata kyseessä olevan ryhmän nykyinen elintaso, niin se tulee siinä tapauksessa tehdä valtioiden välisillä sopimuksilla, jotka takaavat kaikille saman tuen Ruotsista, mutta mitään sellaisia aloitteita emme ole nähneet. Nykyinen oletus johtaa eriarvoisuuteen, koska vanhusten kyky hakea sosiaalitukea ja asumistukea eroaa yksilöllisesti, samalla kun tukien myöntämisperiaatteet vaihtelevat kunnittain, ja näin ollen Ruotsissa on käytännössä 290 eri tulkintaa siitä, millä perusteilla tukia myönnetään. Yksilö, joka vastustaa kunnan päätöstä, joutuu tekemään valituksen hallinto-oikeuteen ruotsiksi, mikä tulee olemaan oikeudellisesti epävarmaa. (Lisätietoa tutkimusprojektissa "Local governance, professionalism and court defiance in Swedish elderly care", Uppsala University, Linda Moberg). Erityisesti tilanne on huolestuttava vanhuksille, jotka eivät enää pysty itsenäisesti hoitamaan etujaan, mutta joilta puuttuu toimiva edunvalvonta. Eli suomalaisilla vanhuksilla ei tule olemaan oikeussuojamenetelmiä, joilla turvata perustaso yllä olevan artiklan mukaisesti. Hallituksen esitys rikkoo yllä olevia velvoitteita.

III) ILO

Kansainvälisen työjärjestön (International Labour Organization, ILO) ikääntyneiden oikeuksia koskevat sopimukset keskittyvät muun muassa syrjimättömyyteen, koulutukseen, työllisyyteen ja sosiaaliturvaetuksiin. Yleissopimus (nro 128) työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden (survivors) etuuksista sisältää vanhuuseläkkeen myöntämistä ja minimitasoa koskevia velvoitteita. Suomi ratifioi sopimuksen vuonna 1975.

Lisäksi ikääntyneiden henkilöiden kannalta keskeisiä ILO:n yleissopimuksia ovat muun muassa *sopimus sosiaaliturvan vähimmäistasosta* (nro 102, 1952) ja *sopimus työllisyyspolitiikasta* (nro 122, 1964). *Sosiaalisen suojelun vähimmäistasoja koskevan suosituksen* (nro 202, 2012) ja *Työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden (survivors)*

etuuksia koskeva suositus (nro 131, 1976) mukaan valtioiden pitäisi taata kaikille minimitasoinen sosiaaliturva, sisältäen perustoimeentuloturvan kuten vanhuusetuudet sekä pääsyn välttämättömiin terveydenhuoltopalveluihin.

IV) Suomen perustuslaki ja syrjintäkielto

Suomessa perusoikeudet ovat Suomen perustuslain (731/1999) 2 luvussa. Niihin kuitenkin viitataan jo perustuslain alussa, 1 luvun 1 §:n 2 momentissa: ”Suomen valtiosääntö on vahvistettu tässä perustuslaissa. Valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapauden ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa.” Perusoikeudet ovat keskeinen osa Suomen oikeusjärjestyksen ydintä. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Keskeinen perusoikeus ikääntyvien oikeuksien toteutumisen kannalta on syrjinnän kielto. Ihmistä ei saa asettaa eri asemaan kuin muita ilman hyväksyttävää syytä. Monia ikäihmisiä kuitenkin yhdistää toimintakyvyn heikkeneminen iän karttuessa. Tästä syystä erityisen keskeinen perusoikeus ikäihmisten kannalta on oikeus eläkkeeseen ja sosiaaliturvaan riippumatta siitä asuuko kansalainen Suomessa tai ulkomailla.

SEKL tulkitsee tätä niin, että jos perusturva on tarjottu Suomesta, sitä ei voida evätä ja siirtää noin vain toisen valtion vastuulle varmistamatta, ettei se heikkene.

Hallituksen esitys rikkoo yllä mainittua syrjinnän kieltoa, sillä perusteella, että nykyisellään sen sovellus koituu ikääntyvien suomalaisten vahingoksi Ruotsissa. Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on antanut Suomelle aikaisemmin langettavan ratkaisun koskien juuri ikäihmisten oikeudellista ja taloudellista epävarmuutta, joka syntyi epäselvistä ja vaihtelevista taloudellisista käytännöistä palvelumaksujen suhteen, rikkoen artiklaa 23. Sama oikeudellinen ja taloudellinen epävarmuus on mahdollista hallituksen uuden kansaneläkelain muunnoksen myötä sille suomalaiselle 18 000 ikäihmisen ryhmälle, joka asuu Ruotsissa, vaikeuttaen artiklan 23 täytäntöönpanon heidän keskuudessaan. Hallituksen ehdotus rikkoo nähtävästi Euroopan neuvoston sosiaalisen komitean sitovan pöytäkirjan artiklaa 23. Näin ollen hallituksen esitys säännöksestä voi olla ristiriidassa perusoikeuksien toteutumisen kanssa. Jos se toteutetaan, tulisi se siinä tapauksessa jättää soveltamatta perustuslain 107 §:n mukaisesti.

EU ja EU-tuomiot

- V) Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 artiklassa ikä mainitaan kiellettyjen syrjintäperusteiden joukossa, ja perusoikeuskirjan 25 artikla käsittelee erityisesti ikääntyneiden henkilöiden oikeuksia. Artiklan mukaan ”unioni tunnustaa ikääntyneiden henkilöiden oikeuden ihmisarvoiseen ja itsenäiseen elämään sekä oikeuden osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja kulttuurielämään, ja kunnioittaa näitä oikeuksia”. Lisäksi perusoikeuskirjan 34 artikla tunnustaa oikeuden sosiaaliturvaetuksiin ja

sosiaalipalveluihin vanhuuden varalta. Perusoikeuskirja sitoo EU-instituutioita ja -elimiä sekä kansallisia viranomaisia silloin, kun ne soveltavat unionin lainsäädäntöä. Kaikilla EU:n jäsenvaltioilla on velvollisuus saattaa direktiivit voimaan kansallisessa lainsäädännössään.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on käsitellyt eläkeoikeutta useissa tuomioissa. Tuoreessa tapauksessa on myös työvoiman liikkuvuus rajojen yli – vapaan liikkuvuuden ydin – otettu huomioon.

Oikeus vapaaseen liikkuvuuteen asettaa rajat ylittävälle eläkelaskelmille pidemmälle meneviä vaatimuksia kuin mitä EU:n sosiaaliturvasäännöksestä seuraa. Tämä päätettiin 2024 Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiossa, joka koski saksalaista henkilöä, joka asui Alankomaissa pitkään mutta päätti jäädä eläkkeelle Saksassa. Päätös: 22. helmikuuta 2024, Tuomio: ECLI:EU:C: 2024:144.

EU-tuomioistuimen ohjaavat tuomiot ja käytäntö on sitovaa korkeampaa oikeutta jäsenmaissa. Näin ollen hallituksen on noudatettava periaatteita yllä mainitussa tuomiossa. SEKL katsoo viitaten yllä mainittuun tuomioon, että tapauksen pohjalta Ruotsissa asuvien suomalaisten kansaneläkkeitä Suomesta käsin ei voida lakkauttaa hallituksen esityksen mukaisesti.

Yhteenveto

SEKL vastustaa ehdotusta, koska lakiehdotuksen pohjustus on epäselvä, eikä motivoi, miten kansaneläke, takueläke, työeläkkeet ja sosiaalietuudet ovat laillisissa suhteissa toisiinsa kansallisessa ja kansainvälisessä oikeudessa.

SEKL vastustaa ehdotusta, koska lakiehdotus eriarvoistaa ryhmiä, jotka ovat lain mukaan samanarvoisia, sekä rikkoo täten syrjintäkieltoja, erityisesti ikääntyneiden Ruotsissa asuvien suomalaisnaisten kohdalla.

SEKL vastustaa ehdotusta, koska lakiehdotuksen motivoinnissa on käytetty EU:n suuntaa antavia arviointeja sekä sitovia EU-tuomioita puutteellisesti, erityisesti TUOMIO: ECLI:EU:C: 2024:144 on ohitettu, vaikka se on ollut käsitellyssä samaan aikaan lain käsittelyn kanssa.

SEKL vastustaa ehdotusta, koska EU:n tuomio ECLI:EU:C: 2024:144 asettaa kaikille jäsenvaltioille EU:n oikeudellisen tulkinnan mukaan vaatimuksen tulkita myös yhteismarkkinoiden palkkauksien ja eläkkeiden vaikutukset rajoja ylittävissä eläkekysymyksissä - EU:n sosiaaliturvasäännösten rinnalla.

SEKL vastustaa ehdotusta, koska hallituksen esitys sellaisenaan rikkoo nähtävästi korkeampaa oikeutta ja kansainvälisiä sopimuksia, jotka on listattu yllä.

SEKL vastustaa ehdotusta, koska hallituksen esitys sellaisenaan rikkoo yksilöiden kansalaisoikeuksia lakkauttamalla taannehtivasti ja yksipuolisesti hallinto-

oikeudellisesti tehdyt sitovat viranomaispäätökset, jotka koskevat yksilöiden etuuksia ja oikeuksia, mikä vahingoittaa ja syrjii heitä.

SEKL vastustaa ehdotusta, koska se rikkoo oikeudellisia periaatteita, mm. suhteellisuudesta.

SEKL ehdottaa, että jos lainsäädäntö toteutetaan, sen voimaanastuminen toteutetaan asteittain niin, että nyt kansaneläkettä ulkomaille saavat suomalaiset saavat pitää eläkkeensä, mutta uusien eläkepäästösten yhteydessä harjoitetaan rajoitusta ulkomaille.

Pirkko Sinkkonen, pj.

Esa Tuuri, sihteeri, vpj.

Johanna Parikka Altenstedt, juristi

SEKL on Ruotsinsuomalaisen Valtuuskunnan jäsen.
